

КОМПАРАТИВІСТИКА У МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Федяєва Валентина, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту, Херсонський державний університет імені проф. Є. Петухова.

ORCID: 0009-0009-5420-7238

E-mail: valentina.fediaieva@gmail.com

У статті висвітлено питання дослідження сучасних проблем соціальної педагогіки в предметному науковому полі компаративістики, зокрема, її методологічних засад як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях. Адже історичний розвиток української освіти завжди перебував під впливом змін і досягнень світової педагогічної науки й практики, часто супроводжувався пошуком нових форм і методів порівняння й поєднання вітчизняного й зарубіжного досвіду задля результативності соціальної роботи з дітьми за різних обставин, умов, криз та викликів.

Наголошується, що соціальна педагогіка в різних країнах розвивається відповідно до соціальної політики держави, історичних традицій та рівня розвитку громадянського суспільства. Водночас спільною тенденцією є посилення превентивної спрямованості соціально-педагогічної діяльності, міждисциплінарної взаємодії та орієнтації на права дитини.

Ключові слова: компаративістика, соціальна педагогіка, методологія дослідження, методологічні засади дослідження, соціально-педагогічна модель, соціальна й освітня політика країни.

COMPARATIVE STUDIES IN THE METHODOLOGY OF RESEARCH ON ISSUES OF SOCIAL PEDAGOGY

Valentina Fediaieva, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, and Educational Management named after Prof. Ye. Petukhov Kherson State University.

ORCID: 0009-0009-5420-7238

E-mail: valentina.fediaieva@gmail.com

The article highlights the study of contemporary problems of social pedagogy within the subject-specific scientific field of comparative studies, in particular, its methodological foundations at both theoretical and empirical levels. The historical development of Ukrainian education has always been influenced by changes and achievements in global pedagogical science and practice, and has often been accompanied by the search for new forms and methods of comparing and integrating domestic and foreign experience to enhance the effectiveness of social work with children under various circumstances, conditions, crises, and challenges.

The publication demonstrates that these issues have been, are, and will remain at the center of attention of both Ukrainian and foreign scholars. Consequently, researchers are directed toward the continuous study and examination of the theory and practice of social education within the field of comparative studies, which in turn leads to the development of methodological foundations: relevance; consideration of socio-pedagogical models in different countries of the world; identification of their common, distinctive, and specific features; determination of ways for their appropriate and possible adaptation in the context of Ukraine; analysis of miscalculations and their prevention; and identification of conditions for transformation in response to contemporary

challenges. This contributes to defining the research topic, its aim and objectives, as well as methodological principles such as contextuality, interdisciplinarity, scientific objectivity, systematicity, and equivalence.

Thus, the study of social pedagogy issues in contemporary conditions involves the objective examination and evaluation of socio-pedagogical models of upbringing and social support for children in different countries of the world; identification of their common, distinctive, and specific features; determination of ways for their appropriate and possible adaptation in Ukraine; analysis of shortcomings and their prevention; and identification of conditions for transformation in response to current challenges.

The article emphasizes that social pedagogy in different countries develops in accordance with the state's social policy, historical traditions, and the level of civil society development. At the same time, a common trend is the strengthening of the preventive orientation of socio-pedagogical activities, interdisciplinary interaction, and a focus on children's rights.

The main directions of comparative research in social pedagogy cover a wide range of problems that reflect modern social challenges. The use of a comparative approach provides a scientific understanding of the diversity of social and pedagogical practices and contributes to the development of effective models of social education in today's conditions, which can be a further direction of scientific research, in particular, the issue of managing structural and functional models of social and pedagogical work.

Keywords: *comparative studies, social pedagogy, research methodology, methodological foundations of research, socio-pedagogical model, social and educational policy of a country.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.. В умовах сьогодення все більшої важливості у наукових дослідженнях набувають проблеми соціальної педагогіки в предметному полі компаративістики, що в більшій мірі пов'язано з постійним впливом на розвиток освіти та соціалізацію дитини глобалізації, інтернаціоналізації, мобільності, міграції, цифровізації соціального середовища, зміни в інститутах соціалізації та виховання. Також все більшого й більшого значення у процесі формування дитини, організації освітнього процесу набувають питання транскультурного й транснаціонального характеру.

Такий вплив на розвиток суспільних процесів, на розвиток освіти й соціалізації дитини спрямовує на пошук сучасних форм соціально-педагогічної роботи з дітьми з урахуванням світового досвіду. А відтак особливого звучання в сучасній педагогічній науці посідають питання дослідження сучасних проблем соціальної педагогіки в предметному науковому полі компаративістики, зокрема, визначення методології такого дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Слід зазначити, що в працях українських вчених (О. Гупало, Н.Коляди, Н. Левченко, О. Локшиної, О. Побережного, А. Сбруєвої, Н. Чернухи, Н. Олексюк, Л. Школяр В та інш.) приділяється певна увага окремим питанням соціальної педагогіки крізь призму порівняльної педагогіки[2,5,6,7,9,10,11,12].Зокрема, розглядаються проблеми соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді через аналіз різних моделей соціального захисту та виховання[2, 9]. При цьому дослідники переконливо доводять, що така практична робота проводиться відповідно до соціальної політики кожної країни в цілому та рівня розвитку громадянського суспільства. У працях А.Сбруєвої науково доведено, що зіставлення (порівняння) європейських моделей і моделі соціально-педагогічної підтримки дітей в Україні дозволяє уникнути прямого копіювання зарубіжного досвіду та сприяє адаптації до національних реалій[10]. Також в Україні широко представлені праці з аналізу інклюзивної освіти розглядаються питання інклюзивної освіти в предметному полі компаративістики перш за все як соціальну інтеграцію дітей[]. Окремі дослідження українських вчених розглядають питання системи підготовки соціальних педагогів на основі історико-порівняльного підходу (Н. Коляда, Н. Левченко)[5]. Особливе місце у дослідженнях питань соціальної педагогіки в предметному полі компаративістики

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

займає аналіз соціально-педагогічної роботи з вразливими групами населення. На особливу увагу для України в умовах російсько української війни заслуговують праці у яких розкривається міжнародний досвід супроводу сімей та дітей в умовах воєнних конфліктів[7], розглядаються зарубіжні моделі соціального патронату та їх адаптація до українських умов[4]. Також необхідно наголосити, що чільне місце в таких дослідженнях посідають проблеми впливу на соціалізацію дітей інститутів соціалізації, зокрема, школи. Якщо мова в цьому контексті йде про Україну, то це перш за все мова йде про формування соціалізаційної компетентності за Концепцією «Нова українська школа»[8]

Вивчення цих та інших праць вчених засвідчив, що не зважаючи на постійне дослідження питань соціальної педагогіки, порівняння шляхів реалізації їх в Україні та в зарубіжжі, відсутні роботи, що розкривають саму методологію дослідження цих актуальних питань у предметному полі компаративістики, що і визначило тему наукового пошуку. А відтак, мета нашого дослідження полягає у розкритті методології дослідження сучасних питань соціальної педагогіки в предметному полі компаративістики. З метою досягнення мети публікації було реалізовано низку завдань: визначено терміносистему; систематизовано сучасні напрями реалізації завдань соціальної педагогіки в контексті вітчизняної та зарубіжної науки; визначено методологічні основи дослідження в предметному полі компаративістики тощо.

Виходячи із визначення мети й завдань самої науки компаративістики, акцентуємо увагу на таких її аспектах у сучасних педагогічних дослідженнях : розгляду соціально-педагогічних моделей у різних країнах світу; визначення у них спільного, відмінного, особливого ; визначення шляхів їх доцільного й можливого адаптування в умовах України; аналіз прорахунків, їх не допущення, визначення умов трансформації до викликів сьогодення.

Слід зазначити, що важливе місце у таких дослідженнях посідають питання аналізу ефективності реалізації тих чи тих форм організації й проведення роботи з соціальної педагогіки, тобто, чільне місце посідають питання ефективності соціально педагогічних практик у різних країнах, у різних соціально-економічних умовах.

Аналіз наукової літератури за темою дослідження засвідчив про досить широкий спектр визначення самого поняття компаративістика та відповідного визначення терміносистеми. У своїй роботі за базове ми взяли наступне тлумачення – компаративістика (від лат. *comparare* – порівнювати) – це міждисциплінарний науковий напрям, що ґрунтується на порівняльному аналізі явищ, процесів і систем з метою виявлення закономірностей їх розвитку, у педагогіці в більшості своїй визначається як порівняльна педагогіка [10]. У контексті соціальної педагогіки компаративістика розглядається як: **методологічний підхід** до аналізу соціально-виховних систем; **дослідницька стратегія**, спрямована на зіставлення соціально-педагогічних концепцій, моделей, технологій; **інструмент прогнозування** розвитку соціально-педагогічної теорії та практики. Слід наголосити, що компаративістика тісно пов'язана з порівняльною педагогікою, соціологією освіти, соціальною роботою, культурологією, соціальною та освітньою політикою країни або об'єднанням певних країн, наприклад, Європейського союзу.

Вивчення теоретичних засад проблеми засвідчило, що до методологічних засад компаративістських досліджень у соціальній педагогіці відносяться відповідні загальнонаукові та власне наукові принципи, методи та підходи, які мають досить широкий спектр змістового наповнення та досить по-різному обґрунтовуються в загальній методології педагогічних досліджень [3, С.498-500]. На нашу думку до провідних **методологічних принципів компаративістики** в соціально-педагогічних дослідженнях належать: **принцип контекстуальності** – аналіз соціально-педагогічних явищ з урахуванням історичних, культурних, економічних і політичних умов ; **принцип системності** – розгляд соціальної педагогіки як цілісної системи, що взаємодіє з іншими

соціальними інститутами; **принцип міждисциплінарності** – поєднання педагогічного, соціального, психологічного та нормативно- правового аналізу; **принцип наукової об'єктивності** – уникнення оцінних суджень та ідеологічної упередженості; **принцип еквівалентності** – коректний добір порівнюваних критеріїв і показників.

Як ми уже зазначали, важливе місце в методології проблем соціальної педагогіки в предметному полі компаративістики посідають методи. Наше дослідження свідчить, що найчастіше застосовуються наступні методи, такі як: порівняльно-історичний; структурно-функціональний аналіз та структурно-функціональне моделювання, зокрема, конкретна соціально-педагогічна модель конкретної країни у конкретному інституті соціалізації; контент-аналіз нормативно-правових документів; кейс-стаді; вторинний аналіз емпіричних досліджень тощо.

Ми також у своїй роботі засвідчуємо, що **методологія дослідження** проблем соціальної педагогіки визначається своєю актуальністю на конкретному історичному етапі розвитку суспільних процесів, освіти, культури, науки, держави в цілому, що підтверджується основними напрямками наукових досліджень в педагогіці і застосуванням низки наукових підходів: синергетичного, системного, парадигмального, герменевтичного, цивілізаційного тощо. При цьому слід зазначити, що сучасна соціальна педагогіка активно використовує компаративістський підхід для аналізу трансформацій соціально-виховних систем у різних країнах і регіонах. Порівняльні дослідження дозволяють виявити тенденції розвитку соціально-педагогічної теорії та практики, а також визначити можливості адаптації зарубіжного досвіду до національного контексту [1,4,6,7,10]

Виклад основного матеріалу дослідження. Що ж стосується основних напрямів досліджень сучасних проблем соціальної педагогіки в предметному полі компаративістики, то ми визначили наступні (провідні). Розкриємо окремі з них. Одним із таких напрямів є вивчення і порівняння **моделей соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді**. Зокрема, досліджуються :інституційні моделі соціально-педагогічної допомоги (у закладах освіти різного типу та рівня, зокрема у школі; у громадських центрах; міжвідомчих службах); механізми взаємодії закладів та органів управління освіти, соціальних служб, охорони здоров'я та громадських організацій; підходи до соціального супроводу дітей у складних життєвих обставинах на засадах історизму та інноватики; профілактичні та реабілітаційні програми для дітей та молоді в різних інститутах соціалізації. Вивчення та аналіз цих та інших напрямків роботи у предметному полі педагогічної компаративістики дає змогу простежити відмінності між **різними моделями соціальної підтримки**, що визначаються в цілому соціальною політикою кожної країни. Особливу увагу при розгляді таких моделей необхідно звертати на те, яким чином у цих моделях приділяється увага співвідношенню державної відповідальності та ролі громадянського суспільства у забезпеченні соціально-педагогічної підтримки.

Наступним важливим напрямком таких досліджень є аналіз систем **інклюзивної освіти та соціальної інтеграції дітей з особливими потребами** в якому порівняльні студії зосереджуються на аналізі :нормативно-правових засадах інклюзії в різних країнах; моделях міждисциплінарного супроводу дітей з особливими освітніми потребами; ролі соціального педагога в інклюзивному освітньому середовищі; формах соціальної інтеграції дітей з інвалідністю, мігрантів, внутрішньо переміщених осіб. Ефективність таких досліджень визначається ґрунтовним аналізом досвіду країн Європейського Союзу з урахуванням положень Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та рекомендаціями міжнародних організацій, зокрема ЮНЕСКО . Компаративний підхід у таких дослідженнях дозволяє оцінити ефективність інклюзивних практик та виявити бар'єри їх реалізації у різних культурно-освітніх середовищах.

Одним із важливих напрямів сучасних компаративних досліджень у галузі

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

соціальної педагогіки є аналіз підготовки соціальних педагогів у різних країнах. У центрі уваги науковців перебувають: зміст та структура освітніх програм із підготовки соціальних педагогів; співвідношення у цих програмах теоретичної і практичної підготовки фахівців; професіограми моделей фахівця соціально-педагогічного профілю на засадах компетентісного підходу; вимоги до професійної сертифікації та безперервного професійного розвитку відповідно до суспільних процесів. Порівняльні дослідження свідчать про відмінності у системі підготовки таких спеціалістів у різних країнах, які визначаються різними чинниками. На думку вчених, одним із них, наприклад, є визначення ролі і місця соціальної педагогіки та соціального педагога у соціально-педагогічній роботі: наприклад, в одних країнах – соціальна педагогіка і соціальний педагог функціонує як самостійна професія, в інших – інтегровані в соціальну роботу або педагогіку. Компаративістика дозволяє виявити ефективні моделі професійної підготовки та адаптувати їх до потреб освітньої системи задля вирішення нагальних питань.

Дослідження засвідчило, що чільне місце в системі актуальних питань соціальної педагогіки посідає окремий напрям компаративних досліджень – аналіз підходів до профілактики девіантної поведінки дітей і молоді, особливо в умовах суспільних викликів та криз. У цьому контексті порівняльний аналіз охоплює: концепції превентивної соціально-педагогічної роботи; роль школи та громади у профілактиці правопорушень; використання відновних практик; міжвідомчу співпрацю у сфері профілактики різних відхилень та правопорушень поведінки. При цьому, в таких дослідженнях зіставляється система нормативно- правового унормування такої поведінки та соціально-педагогічні моделі профілактики, а також обґрунтовується ефективність превентивних програм у різних соціокультурних умовах та визначаються можливості адаптації такої системи у національну практику країни.

Надзвичайно важливим на сьогодні для України в умовах російсько- української війни є аналіз соціально-педагогічної роботи з вразливими групами, зокрема: дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування; сім'ями у складних життєвих обставинах; мігрантами та біженцями; внутрішньо переміщеними особами. Компаративний підхід дозволяє дослідити різні моделі соціального супроводу, патронату та ресоціалізації, а також визначити найбільш ефективні практики соціально-педагогічного допомоги.

Науковий пошук засвідчив, що чільне місце у таких дослідженнях є аналіз школи як провідного соціально-педагогічного інституту, що визначається наступними темами: роль, місце, функції школи в системі соціалізації. Наприклад, у Концепції «Нова українська школа» компетентність «соціальна та громадянська» прописана як одна з 10-ти ключових [2, 12]; моделі партнерства школи, сім'ї та громади; соціально-педагогічні програми підтримки учнів; підходи до формування безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Компаративні дослідження цих питань дозволяють виявити тенденції переходу від академічно орієнтованої школи до школи як соціального простору розвитку особистості

Проведений аналіз наукових праць, нормативно-правової бази, вітчизняної й зарубіжної практики з питань соціального захисту й соціальної підтримки дітей в умовах сьогодення дає можливість переконатися, що компаративні дослідження у соціальній педагогіці охоплюють широкий спектр проблем і слугують важливим інструментом осмислення сучасних соціально-педагогічних процесів у глобалізованому світі. Результати дослідження можна подати у таблиці. У своєму дослідженні ми порівняли теорію й практику реалізації завдань соціальної педагогіки в країнах, де на сьогодні перебуває найбільша кількість громадян України, які були змушені покинути країну через російську агресію. Нами було систематизовано результати у 2-ух видах таблиць: у першій порівняльна таблиця включала наступні показники (країна-підхід-особливості) і

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

розкриває характеристику теоретичного дослідження у соціальній педагогіці; друга таблиця побудована таким чином, що конкретизує види, форми, процеси, фактори порівняння (практики соціальної роботи та підтримки дітей, рівень залучення інституцій, моделі соціально-педагогічної роботи, роль соціально-педагогічних фахівців тощо)

Таблиця 1

Порівняльна таблиця компаративних підходів у соціальній педагогіці

Країна	Провідний підхід у соціальній педагогіці	Особливості соціально-педагогічної діяльності
Україна	Соціально-педагогічний, інтегративний	Поєднання педагогічної та соціальної роботи; орієнтація на підтримку дітей і сімей у складних життєвих обставинах; активний розвиток у контексті реформ освіти та соціальної сфери; зростання ролі школи як осередку соціальної підтримки
Польща	Адаптивний, реформаторський	Активне запозичення європейського досвіду; розвиток соціальної педагогіки в умовах трансформації освітньої системи; акцент на підтримку сім'ї та громади
Німеччина	Соціальна педагогіка як самостійна професія	Чітке розмежування соціальної педагогіки і соціальної роботи; системна підготовка фахівців; акцент на соціалізації, життєвій компетентності та превенції; розвинена система позашкільної соціально-педагогічної роботи.
Країни ЄС (узагальнено)	Комплексний, міждисциплінарний	Орієнтація на права дитини; інклюзивність; міжвідомча взаємодія; професіоналізація соціально-педагогічної діяльності; відповідність

Порівняльний аналіз засвідчує, що соціальна педагогіка в різних країнах розвивається відповідно до соціальної політики держави, історичних традицій та рівня розвитку громадянського суспільства. Водночас спільною тенденцією є посилення превентивної спрямованості соціально-педагогічної діяльності, міждисциплінарної взаємодії та орієнтації на права дитини.

Таблиця 2

Порівняльна таблиця характеристики соціально-педагогічної роботи

Країна	Провідний підхід	Основні підходи соціально-педагогічної діяльності	Форми соціально-педагогічної роботи
Україна	Інтегративний соціально-педагогічний	Наявність соціального педагога в закладі освіти; міжвідомча взаємодія (освіта – соцслужби); програмний супровід дітей СЖО	Соціальна підтримка, адаптація, профілактика соціальних ризиків

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Німеччина	Соціальна педагогіка як окрема професія	Професійна автономія фахівця; розвинена позашкільна інфраструктура; стандартизована підготовка	Соціалізація, розвиток життєвих компетентностей, превенція
Польща	Адаптивний європейський	Запозичення практик ЄС; реформування підготовки фахівців; локальні соціальні програми	Підтримка сім'ї, розвиток громади
Країни ЄС (узагальнено)	Комплексний міждисциплінарний	Орієнтація на права дитини; інклюзивні практики; міжвідомча координація	Соціальна інтеграція, інклюзія, профілактика

Представлені дані засвідчують, що форми й види соціально-педагогічної діяльності у різних країнах відрізняються за: ступенем розвитку й активності інститутів соціалізації у вирішенні завдань соціальної політики країни; місцем, рівнем професійної визначеності й автономії у роботі соціальних працівників і соціальних педагогів; превентивній спрямованості; формах та методах соціалізації дітей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основні напрями компаративістських досліджень у соціальній педагогіці охоплюють широке коло проблем, що відображають сучасні соціальні виклики. Застосування компаративістського підходу забезпечує наукове осмислення різноманіття соціально-педагогічних практик та сприяє розвитку ефективних моделей соціального виховання в умовах сьогодення, що може бути подальшим напрямом наукових досліджень, зокрема, питання управління структурно-функціональними моделями соціально-педагогічної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бевзенко Любов. Соціальні інтереси: об'єкт і суб'єкт дослідження в контексті актуальної соціокультурної ситуації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*: Науково-теоретичний часопис. 2011. №1. С. 3–22. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=stmm_2011_1_3 (дата запити: 01.02.2026)
- Гупало О.Г., Жук О.Б. Порівняльний аналіз моделей соціальної політики держави. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.4. – С. 211–218. <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1270> (дата запити: 06.02.2026)
- Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Інститут педагогіки НАПН України. Відділ порівняльної педагогіки. URL: <http://undip.org.ua/structure/research%20units/> (дата запити: 01.02.2026)
- Коляда Н.М., Левченко Н.В. Міжнародний досвід підготовки докторів філософії з соціальної роботи: традиції та новації. *Персоналія в історії професійної соціальної роботи* : колект. моногр. / Т. Семигіна, Н. Коляда, О. Кравченко та ін. ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. К. : ЦП «Компринт», 2024. С. 54–81.
- Коляда Наталія, Панченко Роман. Соціальна політика ЄС щодо інтеграції зовнішньо переміщених осіб з України на ринок праці. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2025. Вип. 1 (14). С. 112–120. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(14\).2025.331708](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(14).2025.331708)

7. Локшина О., Глушко О., Джурило А., Кравченко С., Максименко О., Нікольська Н., Шпарик О. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти. К. : Педагогічна думка, 2022. 66. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education_and_war_book_NEW1.pdf (дата запити: 01.02.2026)
8. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>(дата запити: 01.02.2026)
9. Побережний О. В. Основні моделі соціальної політики держави. *Modern scientific journal*. 2023. Вип. №2(2). С. 95–100. DOI: <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-2-13>
10. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 315 с.
11. Чернуха Н., Олексюк Н. Професійна підготовка соціальних педагогів у сучасних реаліях. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Соціальна робота. 2024. Т.1 №10. С. 112–117. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2024/10-1/14>
12. Школяр Л., Бирса Н. Особливості професійної підготовки фахівців соціальної роботи в умовах дії воєнного стану в Україні. *Science and Education*. 2023. Вип. 4. С. 23–27. DOI 10.24195/2414-4665-2023-4-4
13. Comparative and International Education Society. URL: <https://www.cies.us/page/About> (дата запити: 06.02.2026)
14. European Educational Research Association. Emerging Researchers' Group. URL: <https://eera-ecer.de/networks/emerging-researchers-group/> (дата запити: 01.08.2026)

REFERENCES

1. Bevzenko Liubov. Sotsialni interesy: ob'ekt i sub'ekt doslidzhennia v konteksti aktualnoi sotsiokulturnoi sytuatsii [Social interests: object and subject of research in the context of the current socio-cultural situation]. *Sotsiologia: teoriia, metody, marketynh*: Naukovo-teoretychnyi chasopys. 2011. №1. С. 3–22. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=stmm_2011_1_3 [in Ukrainian].
2. Hupalo, O.H., Zhuk, O.B. (2015). Porivnialnyi analiz modelei sotsialnoi polityky derzhavy [Comparative analysis of state social policy models]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. Vyp. 25.4. – С. 211–218. <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1270> [in Ukrainian].
3. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education] / Akad. ped. nauk Ukrainy ; holovnyi red. V.H. Kremen. K. : Yurinkom Inter, 2008. 1040 s. [in Ukrainian].
4. Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy. Viddil porivnialnoi pedahohiky [Institute of Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine. Department of Comparative Pedagogy]. URL: <http://undip.org.ua/structure/research%20units/> [in Ukrainian].
5. Koliada, N.M., Levchenko, N.V. (2024). Mizhnarodnyi dosvid pidhotovky doktoriv filosofii z sotsialnoi roboty: tradytsii ta novatsii [International experience in training doctors of philosophy in social work: traditions and innovations]. *Personaliiia v istorii profesiinoi sotsialnoi roboty* : kolekt. monohr. / T. Semyhina, N. Koliada, O. Kravchenko ta in. ; MON Ukrainy, Umanskyi derzh. ped. un-t imeni Pavla Tychny. K. : TsP «Kompynt». S. 54–81. [in Ukrainian].
6. Koliada, Nataliia, Panchenko, Roman (2025). Sotsialna polityka YeS shchodo intehtratsii zovnishno peremishchenykh osib z Ukrainy na rynok pratsi [EU social policy on the integration of internally displaced persons from Ukraine into the labor market]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*. Vyp. 1 (14). С. 112–120. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(14\).2025.331708](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(14).2025.331708) [in Ukrainian].
7. Lokshyna, O., Hlushko, O., Dzhurylo, A., Kravchenko, S., Maksymenko, O., Nikolska, N., Shparyk, O. (2022). Osvita v realiiakh viiny: oryentyry mizhnarodnoi spilnoty [Education in the realities of war: guidelines for the international community]. K. : Pedahohichna dumka, 2022. 66. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education_and_war_book_NEW1.pdf [in Ukrainian].
8. Nova ukrainska shkola: kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [New Ukrainian School: Conceptual Principles of Secondary School Reform]. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

9. Poberezhnyi, O. V. (2023). Osnovni modeli sotsialnoi polityky derzhavy [Main models of state social policy]. *Modern scientific journal*. Vyp. №2(2). S. 95–100. DOI: <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-2-13> [in Ukrainian].

10. Sbruieva, A. A. (2021). Porivnialna pedahohika vyshchoi shkoly: natsionalnyi, yevropeyskyi ta hlobalnyi konteksty [Comparative Pedagogy of Higher Education: National, European and Global Contexts]: navchalnyi posibnyk. Sumy: SumDPU imeni A.S. Makarenka, 315 s. [in Ukrainian].

11. Chernukha, N., Oleksiuk, N. (2024) Profesiina pidhotovka sotsialnykh pedahohiv u suchasnykh realiiakh [Професійна підготовка соціальних педагогів у сучасних реаліях]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Sotsialna robota*. T.1 №10. S. 112–117. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2024/10-1/14> [in Ukrainian].

12. Shkoliar, L., Byrsa, N. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi roboty v umovakh dii voiennoho stanu v Ukraini [Peculiarities of professional training of social work specialists under martial law in Ukraine]. *Science and Education*. 2023. Vyp. 4. S. 23–27. DOI 10.24195/2414-4665-2023-4-4 [in Ukrainian].

13. Comparative and International Education Society. About CIES [Comparative and International Education Society]. URL: <https://www.cies.us/page/About> [in English].

14. European Educational Research Association. Emerging Researchers' Group [European Educational Research Association. Emerging Researchers' Group]. URL: <https://eera-ecer.de/networks/emerging-researchers-group> [in English].

Дата першого надходження статті до видання – 13.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 4.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 27.03.2026